

Ebaseadusliku tulirelvakaubanduse tõkestamise direktiiv COM(2026)102

Otsuse ettepanek koordinatsioonikogule

Kujundada seisukoht

Kaasvastutaja sisendi tähtpäev 27.04.2026

KOKi esitamise tähtpäev 13.05.2026

VV esitamise tähtpäev 21.05.2026

Peavastutaja: Justiits- ja Digiministeerium

Kaasvastutajad: Siseministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (majandus ja tööstus), Kaitseministeerium (ümber ehitatud relvad), Kultuuriministeerium (sportrelvad) ja Välisministeerium.

Seisukoha valitsusse toomise alus ja põhjendus

Algatuse vastuvõtmisega kaasneks oluline majanduslik, sotsiaalne või muu mõju (RKKTS § 152¹ lg 1 p 2);

Sisukokkuvõte

Direktiivi eelnõu eesmärk on vähendada ebaseaduslikku tulirelvakaubandust ja muid tulirelvadega seotud õigusrikkumisi. Praegu on tulirelvadega seotud kuritegude määratlemine ja nende eest karistamine liikmesriigiti väga erinev ning õigusraamistik kogu ELis killustatud.

ELi-ülesed määratlused ja karistused

Ettepanekuga kehtestatakse **ühtlustatud kuriteomääratlused ja karistused** muu hulgas järgmistes valdkondades: ebaseaduslike tulirelvade, tulirelva oluliste osade ja laskemoonaga kauplemine, nende valmistamine või valdamine; tulirelvi ja nende olulisi osi üheselt identifitseerivate kohustuslike märgistuste võltsimine, ebaseaduslik eemaldamine või muutmine kogu nende olemusringi jooksul; tulirelvade 3D-printimise jooniste ebaseaduslik loomine, omandamine, valdamine ja levitamine.

Liikmesriigid peaksid kehtestama vähemalt kaheaastase vangistuse tulirelvade 3D-kavandite loomise, omandamise, valdamise ja levitamise eest, vähemalt viieaastase vangistuse ebaseaduslike tulirelvade, nende oluliste osade või laskemoona valdamise eest ning vähemalt kaheksa-aastase vangistuse ebaseaduslike tulirelvadega kauplemise ja nende valmistamise eest.

Samuti käsitleb komisjoni ettepanek **juriidiliste isikute karistusi, raskendavaid ja kergendavaid asjaolusid ning aegumistähtaegasid.**

Tugevam piiriülene koostöö ning parem andmekogumine

Ettepanek paneb liikmesriikidele kohustuse luua **riiklik tulirelvade teabekeskus**, mis peaks muu hulgas koguma andmeid, mis on vajalikud korrapärase ohupildi loomiseks ja koostööks rahvusvahelistel foorumitel.

Tulirelvade kohta andmete kogumine ja standardimine hõlmab **minimaalset andmekogumit** konfiskeeritud tulirelvade registreerimiseks (sisaldab põhiteavet, nagu tulirelva mudel ja tüüp). See võimaldab paremini hinnata ebaseadusliku tulirelvakaubanduse ulatust ja mahtu ELis.

Liikmesriigid peaksid koguma ka olemasolevaid **statistilisi andmeid tulirelvadega seotud õigusrikkumiste kohta** ja jagama neid iga viie aasta järel komisjoniga. See hõlmab andmeid kuritegude raames konfiskeeritud tulirelvade arvu kohta, samuti statistikat uurimiste, süüdistuste esitamise, süüdimõistvate kohtuotsuste, lõpetatud kriminaalasjade, seotud juriidiliste isikute arvu ning määratud karistuste taseme ja liigi kohta. See suurendaks võrreldavate andmete kättesaadavust kõigis liikmesriikides ning võimaldaks täpsustada olukorrapilti, parandada seiret ja suurendada üldsuse teadlikkust.

Kas EL algatus reguleerib karistusi või haldustrahve? Jah

Kas nähakse ette uue asutuse loomine (järelevalvelised või muud asutused)? Ei (riikliku tulirelvade teabekeskuse funktsiooni saab täita PPA)

Kas lahenduse rakendamine vajab IT-arendusi? Vajab analüüsi (andmete kogumine ja standardimine hõlmab minimaalset andmekogumit konfiskeeritud tulirelvade registreerimiseks)

Eesmärgid

Direktiivi eelnõu eesmärk on vähendada ebaseaduslikku tulirelvakaubandust ja muid tulirelvadega seotud õigusrikkumisi. Ettepanekuga kehtestatakse kogu ELi hõlmav raamistik, mis sisaldab tulirelvadega seotud süütegude ja karistuste ühiseid määratlusi;

suurendatakse koostööd liikmesriikide vahel; parandatakse andmekogumist ja nende kasutamist; kõrvaldatakse puudused, mis võimaldavad 3D-printimise väärkasutamist ebaseaduslikuks relvatootmiseks.

Mõju ja sihtrühm

Ettepanek omab positiivset mõju EL siseturvalisusele. Ettepanek puudutab üksnes ebaseaduslike tulirelvadega seotud tahtlikku tegevust ega piira seaduslike relvakaupmeeste, ettevõtete ja kodanike tegutsemisvabadust. JDM ja SIM valitsemisala asutuste töökoormus võib kasvada uuritavate kuritegude arvu suurenemisel ja EL-ülese teabevahetuse laienemisel (vajab täpsemat analüüsi).

Kaasamine

Kaasata tehnoloogia arendajaid ning tulirelvade tootjaid ja müüjaid ning vajadusel ka seaduslike tulirelvade kasutajate esindajaid, kellele võib olla kaudseid mõjusid.

Märkused

Eesti seisukohad ebaseaduslike tulirelvade, nende oluliste osade ja laskemoonaga seotud kuritegude ja karistuste määratlemise direktiivi puudutava avaliku konsultatsiooni kohta kinnitati VV 5. detsembri 2024. a istungil.

Seisukohad:

1.1 Eesti toetab Euroopa Liidus (edaspidi EL) tulirelvade ebaseadusliku käitlemisega seonduvate kuriteokoosseisude ühtlustamist, kuna see aitab kaasa siseturvalisuse tagamisele kogu ELi territooriumil ning võimaldab õiguslike takistusteta koostööd tulirelvadega seotud piiriüleste süütegude menetlemisel.

1.2 Toetame ELis tulirelvade ebaseadusliku käitlemisega seotud süütegude eest ette nähtud karistustele miinimummäärade kehtestamist, kuna neil on üld- ja eripreventiivne mõju ning need aitavad tõhustada kuritegude ennetamist ja tõkestamist.

1.3 Toetame ELis tulirelvade ebaseadusliku käitlemisega seotud süütegude eest ette nähtud karistustele kergendavate ning raskendavate asjaolude kehtestamist. Peame aga oluliseks, et selline loetelu on piisavalt paindlik selleks, et sobitada liikmesriikide erinevate õigussüsteemidega, ja vältida tuleb ülereguleerimist.

1.4 Peame vajalikuks ELi tasandil kriminaliseerida mittesurmava laskemoona surmavaks laskemoonaks ümberehitamine ja kehtestada selle eest ette nähtud karistuste miinimummäärad.

1.5 Peame lisaks karistusõiguse ühtlustamisele vajalikuks tõhustada veelgi relvadega seonduvat ELi ülest regulatsiooni. Eelkõige on vajalikud ühtsemad nõuded ja järelevalve seadmete ja relvade üle, mida on võimalik hõlpsasti käepäraste vahenditega tulirelvaks muuta (nt hoiatus- ja signaalrelvad, pneumorelvad), ning lõpuni töötlemata tulirelvade, nende lõpuni töötlemata oluliste osade ja lisaseadmete üle. Kaaluda võiks sellistele relvadele ELi üleselt registreerimis- või loakohustuse sätestamist. Samuti peame

vajalikuks tõhustada kontrolli relvade ja laskemoona ELi-sisese veo üle. Peame vajalikuks ELi tasandil mõjuanalüüside algatamist vastavate lahenduste kohta.